Pa imla kar oka
Length zyat ka
Headings zyat wrka
Da shair tashreeh kawa

سوال 5:

جواب: خوشحال خان خټک:

خوشحال خان بابا د اکوړه خټک باشنده وو او په شاعرۍ میدان سره سره ئې د ځنګ توره میدان کښې هم د بهادری یو نوم وو. دا دي په شاعري کښي د پښتون قام د پاره ډیر سبق دی.

خوشحال خان شاعری ښکاره اړخونه:

د خوشحال خان شاعري ښکاره اړخونه څلور دي۔

① اخلاقي شاعري ② قامي او وطني شاعري ③ عشقیه شاعري ④ رزمیه شاعري.

① اخلاقي شاعري

د خوشحال خان اخلاقي شاعري کښي د پښتون قام د پاره یو ډیر غټ سبق وو. هغوي د شاعري په ذریعه سره قام ته ویلې وا چې حالات که هر څنګ وي، خپل مقصد نه به نه شاړه کښلي.

اخلاقي شاعري مثالونه:

ع دا منت دارو که مرګ کړار هو نه دي
که علاج لره هم زر شي مسیحا هم

ع چې دروغ د اخلې او باسي کله خله دا
چې رښتیا د اخلي او باسي خله هغه دا.

ع ترمنزله لوري شرط دا رسیدو دی
که تمام لار په وینو شي آلوده

قامي شاعري: دا اخلاقي شاعري سره سره خوشحال خان دا قام په حقله هم ډېر اشعار لیکلي دي. ویلی کېږي چې خوشحال خان په قام ډېر مین وو ځکه ډېر خواهشن وو چې ټول پښتون قام دې په اتفاق وي. خوشحال خان وايي چې:

ع نیره مې ولیده دا اغلم تر سوات
پښتون مې ولیده دا لوی لوی ذات
عقل وهمت ني چا او نه لیده
ښېرنه دا اغلم تاست یم حالات

ع پادشاهي بې دا فعلوه په سر بېله
دا فعل دا دولتونو په هوس دي

ع هره چاره دا پښتون تر فعل خه دا
اتفاق وسره نشته ډېر ارمان

رزمیه شاعري:
رزمیه شاعري نه مراد هغه شاعري چې په کوم کښې دا توري ذکر شوی وي. خوشحال خان په شاعري کښې ډېرو اشعارو کښې دا توري هم او ... ښه ذکر دي. لکه خوشحال خان خټک وايي چې:

ع اطاعت دا علوک احمد خانه نه کړم
خلیفه دا زماني له زړه کافر دی.

ه چې له بوم پښتون غوڅرګي خوشالیګی
اورنګزیب همسې بادشاه دی د اسلام

عشقیه شاعري :

دا رزمیه ، عشقیه ، او قامي شاعري سره سره
خوشحال خان دا عشق او محبت حوالې سره هم
ډیر اشعار ذکر کړي دي . وایي چې :
ه لوړه چې ښېرنګي خوګوزار تره شته
زلفې چې ول ول شي خو دا خیل یار له کښه
همسې وا نه وایي چې له ښکلو نظر څه کړه
ستر ګې چې پیدا دي خو دیدار له کښه

ه د خوشحال دا ذره دا یار محبت نه ځي
ګله مینه له خیل بت نه بت پرستنه .

نتیجه : دا دې بیان نه ظاهر دا شوا چې دا خوشحال خان
دا شاعري ځا ښکاره او له خونه ځلور عشقیه ، رزمیه ،
قامي او اخلاقي دي . له ځا دې شاعري له بنیاد
خوشحال خان خټک دا پښتو له ټولو شاعرانو
لښې بو ډېر او چت مقام لري .

2024.12.22 22:41

Scanned with CamScanner

سوال ۵ - نمبر ۶

جواب ۵ - پښتانه څوک دي:

پښتانه څوک دي؟ دا یو ډیر غټ بحث جي دا ډیری ووړي ویلي زاړوان دي - دا دي سوال په جواب کښي مختلف نظري دي جي یي یلکني دوا ډیر مشهور دي - صفه دا دي

① سامي نظریه:

اول نظریه دا جي پښتانه بني اسرائیل دي - دي ته سامي نظریه ځکه ویل شي جي سام دا حضرت نوح ع څوي وو او بني اسرائیل دا هغه سام اولاد دي نو ځکه دي حقله پښتانه هم دا بني اسرائیل یعني کښي دا حضرت نوح ع دا څوي دا سام اولاد دي. ملا نعمت الله حروي په خپل کتاب مخزن افغاني کښي لیکي جي لیکنو دا عبراني ژبي په ډاوي دا او پښتانه بني اسرائیل دي. دادي په علاوه هم ویل شي جي دا بني اسرائیل یو بادشاه وو جي نوم

بې وو طالوت د دې لس ځامن وو، چې یو یې نوم ارخیه او د ابل برخیه وو. د برخیه اولاد نوم وو افغانه. چې کله سلیمان (ع) بادشاه شو نو برخیه د هغوی په فوځ کښې ملازم شو. وخت تیریدو، بنی اسرائیل ته شکست اوشو نو افغانه سره د اولاده افغانستان ته راغلي او آباد شو. څه وخت پس د پښتنو لوی سردار قیس عبدالرشید جوړ شو چې د خالد بن ولید رض سره یې تعلق وو. دې ته خالد رض د اسلام دعوت ورکړو او رسول الله ﷺ سره په ملاقات کښې ورته عبدالرشید نوم ملو شو او مسلمان شو. ویل شي چې د قیس دری ځامن غورغښت، سړبن، بیټن وو. همدې دری کسانو سره د پښتون نسب میلا ویږي.

② دویمه نظریه: آریایي نظریه.

اصل کښې مونږ سره د اول نظریه چې سامي نظریه دا، دا دي پېروني ډیر دي. خو دې سره سره چې بله کومه نظریه د هغه د ویلو شي آریایي نظریه. د دې نظریې له نظر کښې پښتانه آریا دي د آریایي ټبر خلق د السیاء نه خزاف علاقو ته هجرت اوکړو. د هجرت په وخت نه بلکه په سلو نو کلونو کښې شوي وو. د ا افغانستان په ځینیه "بلخ" چې ځینکي به ورته "بخدي" ویل شو، ته هجرت اوکړو. د بلخ نه ځینکي بیا د خلق دا ایران او هندوستان ته لاړ روان شو. افغانستان کښې دې آریایي ټبر د اثر ند (پښتو) شکل اختیار کړو. په هندوستان کښې سنسکرت اور ایران کښې د فارسي او د اجبلوژیا په نوم سره یاد شوه. پکې دا دې نه ثابت شوه چې د پښتو ژبې او د پښتنو بنیاد او اصل د آریاؤن څخه میلا ویږي.

حمزه بابا: امیر حمزه خان شینواری - پیدائش 1907 - ابتدائی تعلیم
پنجم پورې خیل کلي کې - بیا اسلامیه کالجیټ سکول کې تعلیم حاصل
کړو او په نهم جماعت کې یې سبق پریښود.
ډرامه نګار، ناول نویس، عالم او صوفي وو -

کتابونه: غزلونه، میرے په آئینه کښې، د ذره اواز

ځکاره اړخونه: درې اړخه دي - ① صوفیانه شاعري ② حمزه شاعري کښې پښتونولي ③ حمزه بابا عشقیه شاعري

① حمزه بابا شاعري کښې تصوف:

ع مه په زړه ځکاره کوي و مه نه
دا کائنات په ذره کښې راز بیله ده

انسان کمالات دنیا ته په جدا جدا ځکاره کیږي. مطلب په جدا جدا صي
خداي دنیا ته ځکاره کوي.
عقیده وحدت الوجود یو زمانه کښې د انسان او کائنات او الله ذات یو وو
دا دالله دا ذات حصه دا کائنات جرګه.

ع پرا ستړ کا څان وښي ط اشنا دا حمزه مخ وینه
ته دې یو ته کړه حجاب چې ذه حمزه او وینم
مطلب ذه د حان یو

ع تا چې جانه واني چې سه څان قربان کړه
څان دا څان سګه قربانیږي ذه حیران یم

ع هسه وو دا اصل سره وصل څخه بیل شوو م
اوس یا خپله خله خپل څان ته سره یم

سوال نمبر 07:

اولسي ادب:

اولسي ادب ته عوامي ادب هم وئیل شي. هغه ادب کوم چې په یوه خاص حالت کښې موجود نه وي، شاعر یې نه وي معلوم، او دا یو نسل نه بل نسل ته سینه په سینه منتقل شي، اولسي ادب وئیل شي.

اولسي ادب هم د نثر او هم د شاعرۍ په حالت کښې وي. نثر کښې چې کوم زړې هغه کښې لطیفې، قیصې او محاورې شامل دي. دغه شان شاعرۍ لحاظ سره چې کوم هغه کښې ټپه، سندره وغیره شمار دي.

پښتو ادب اصناف:

ټپه: پښتو ادب کښې د ټولو نه اول صنف ټپه دا. دا ته لنډۍ هم وئیلې شي. په دې کښې اول مصرعه وړه او دویمه همیشه اوږده وي.

دې دا ټپه ځکه وائي چې دې سره آواز ټپ شي.

مثلاً: جانان دا نور او بلاره څوک دی
ځکه چې او نیکي دا نن پښتو سترګو څې نه

بقول قلندر مومند صیب، ټپه وائي چې صبر ته ځکه دې دا هم ټپه وئیل شي.
ټپه دا غم جن د زړونو تره پیار دی.

سړی په نوم نه سړي کیږي
سړی هغه دی چې یې کار د سړو وینه

۲- اولسي ادب دویم صنف لوبه دا - ه

دا اکثر دا ښځو ټکوسره دا ماشومو په آواز ویل شي - دا همیشه دا خوشالۍ په موقع او په ښځو آوازونو ویل کیږي -

۳- سندره :

دا پښتو ادب یو بل صنف چې دی هغې ته سندره ویل شي - سندره او لوبه یو شی دي خو په ساختمان کښې یې لږ شان فرق دی - دا سندره ساختمان دا لوبې نه لږ اوږد دی :

۴- نیمه کۍ :

دې ته نیمه کۍ ځکه وایي چې دا دی مصرعه همیشه نیمه وي - دا دا دوکسانو له اوږ دا سوال او جواب په شکل کښې ویل شي .

۵- بدله :

دې ته بدله ځکه ویل شي چې دا دې کښې ردیف بار بار بدلیږي -

2024.12.22 22:44

Scanned with CamScanner
CamScanner

۱- چاربیته:

چاربیته د پښتو ادب یو بل صنف دی چې بالکل
دا لوبې او دا سندرې له پښتنولۍ ده. خو دې لنډۍ فرق دا دی
چې دا څلور مصرعې او په دواړو برابروي.